

‘De vagina is mijn kantoor’

Met haar vrijmoedige memoires is **Beatrijs Smulders** (72) aanbeland bij de jaren 1986-1995, toen ze Neêrlands beroemdste verloskundige werd, en uiteindelijk zelf moeder. Van die mooie tijd kan de tegenwoordig vigerende ‘angstige kwezelcultuur’ nog het nodige opsteken.

door Arjan Peters

FOTO ARCHIEF SMULDERS

Beatrijs tijdens een bevalling in jaren 80

niet solidair. Er bestaan veel neoliberale hofdames, die zich kritiekloos naar mannen voegen.”

Totaal anders ging het toe in de jaren tachtig en negentig, die aan bod komen in *Oogst*, het tweede deel van de memoires van Neêrlands bekendste verloskundige, die samen met haar collega's zo ongeveer half Amsterdam ter wereld heeft gebracht, terwijl ze de rest van zwanger Nederland bereikte via lezingen, optredens, boeken (*Veilig zwanger, Veilig bevallen, Veilig door het eerste jaar*) en het in 1990 opgerichte Geboortecentrum in Amsterdam Oud-West, niet alleen een consultatiebureau maar ook kraambureau, cursuscentrum, geboortewinkel en ontmoetingsplek.

De populariteit van Smulders' imperium was al spoedig zo groot, dat het verkeer stapvoets moest rijden in de De Génestet- en Bosboom Toussaintstraat die zwart zagen van de draagzakken, maxi-cosi's en kinderwagens, voortgeduwd door puffende moeders en meepuffende vaders, en overal jengelende, bellenblazende of anderszins aandacht vragende baby's en dreumesen.

Smulders glundert: “De jaren tachtig eindigden met de val van het communisme. Geweldig! We waren optimistisch. Ik kon me volledig ontplooiën in mijn werk, en woonde zelf in de De Génestetstraat boven het Geboortecentrum. De enige die dat maar niks vond, was de overbuurman die ik meneer Slager heb genoemd, een oudere man die ons uitschold omdat zijn straat langzaam werd overgenomen door al die moderne vrouwen, met ook nog plannen voor een tuinstraat. Hij dreigde met rechtszaken en ik zei hem dat we niet zouden opgeven en dat wij, in tegenstelling tot hij, alle tijd van de wereld hadden. Niet aardig. Maar ik was getergd, en bovendien zwanger.”

Het was een glorieuze tijd: “Een betere verloskundige kun je je als vrouw niet wen-

sen, dacht ik weleens over mezelf, als ik in de vroege ochtend op vleugels in mijn auto reed, op weg terug naar mijn bed. Zoals bekend vinden bevallingen vaak 's nachts plaats. Dat is niet gek: pas dan durven vrouwen eraan toe te geven. De druk van overdag valt weg, en het hormoon oxytocine werkt dan veel beter. Dus ging ik de nacht weer in, met de baarkruk en de verlostas, en op de autospeaker Bachs *Goldbergvariaties* in de uitvoering van Glenn Gould. Ja, ik heb ervan genoten.

“De boektitel *Oogst* bedoel ik in de zin van: dit was een tijd waarin alles leek te kunnen. En ik doel op de oogst van alles wat ik van vrouwen leerde. Ik was behoorlijk naïef begonnen als een jong vroedvrouwje, toen ik in 1978 klaar was met verloskunde. Zelf zat ik wel goed in mijn seksualiteit, maar ik schrok erg van wat ik allemaal aantrof. Als verloskundige kom je bij mensen thuis, in intieme situaties, vaak 's nachts, en krijgt te zien wat zich achter de voordeuren afspeelt. Ontzettend veel seksueel misbruik, incest, huiselijk geweld. We deden bevallingen in Bos en Lommer en op de Wallen, en ook in Zuid. Wáár we ook kwamen, door alle lagen heen: met de seks zat het overal erg verward.”

“Door al die bevallingen te doen, en door onderzoek, ontdekte ik dat het patriarchaat nog altijd zeer dominant was, en dat veel vrouwen daar niet tegenin durfden te gaan.”

‘Vrouwelijke seksualiteit is helemaal niet gebouwd op die vrije seks.’

“Jazéker zitten we nu weer in heel een andere tijd,” begint Beatrijs Smulders (72) prompt strijdvaardig, nadat het bezoek de 400 pagina's van *Oogst* op tafel heeft gelegd in het zeventiende-eeuwse grachtenpand nabij het IJ waar ze bijna dertig jaar geleden introk, met haar man en een dikke buik van haar tweede kind. Staat allemaal in het tweede deel van haar memoires, dat de periode 1986-1995 bestrijkt.

Smulders: “Vandaag de dag zitten we in een neo-masculiene golf. Niets ten nadele van mannen, maar het zijn toch tegenpolen. Het hele neoliberalisme is gericht op winst maken en macht, en rijk en arm verder uit elkaar drijven. Minder empathie voor de sociaal lagere klasse. Nou, dan zie je ook meteen de misogynie toenemen.

“Het gaat om een klein laagje van de mannelijke bevolking, maar daar kunnen we niet aan ontkomen, want dat kleine laagje heeft de macht. Kijk naar Poetin, Erdogan of Trump. Als vrouwen al in opkomst zijn, en dat zijn ze, worden ze vaak weggejaagd en gepest zodra ze in een hogere positie dreigen te komen.

“Waar nog bij komt: vrouwen zijn vaak

‘Veel jonge jongens hebben nog geen zin om zich te binden. Een meisje geeft, een jongen neemt.’

Om de tijd waarin ze jong was en zich stil-aan ontwikkelde te schetsen, en tegelijk een en ander over mannen en vrouwen in het algemeen te kunnen beweren, besloot Beatrijs Smulders, geboren in het Brabantse Bergeijk en opgegroeid in Breda, om haar eigen leven als leidraad te nemen. Gebruik dat als kapstok, was de gouden suggestie van haar man, documentaire-regisseur Roel van Dalen. Dat was, zegt ze, in 2017.

Toen was u 65.

“Is dat zo? (lachend, ogen richting plafond, in gedachten tellend) Als het over mijn leeftijd gaat, heb ik last van acute dyscalculie. In elk geval had ik het gevoel dat ik de schaamte voorbij was. En die openhartigheid komt mijn boeken ten goede.”

Toen ze begon aan deel 1, verschenen als *Bloed* (2021), bleek dat haar eigen leven meteen ook een tijdsbeeld gaf. Ze is afkomstig uit een kroostrijk katholiek gezin. Acht kinderen; aan tafel 's avonds zaten ze met zijn tienden.

Haar vader, die huisarts was, gaf in 1964 aan zijn dochter Beatrijs (12) het advies om ‘de onderbroek zo lang mogelijk aan te houden’, want ‘alleen een Koning mag binnenkomen’. Wat hij daar precies mee bedoelde, kon zijn dochter toen nog niet geheel bevroeden.

Maar als ze op haar vijftiende met een leuke Ierse jongen laat op de avond op een strand belandt en er van alles had kunnen gebeuren, houdt ze de onderbroek aan, en hij respecteert dat. “Hij voelde aan dat ik er nog niet aan toe was. Daar heb ik zo'n geluk mee gehad, dat die jongen beschikte over wat ik ‘penisbeschaving’ noem. Die zouden meer mannen moeten hebben.”

Een jaar later ging ze een stap verder (“Jij komt klaar van de wind,” aldus haar Hollandse vriend Tim, met wie ze ‘overal in Breda klaterend klaarkomt’), maar dankzij vaders indringende raadgeving wordt het daarna pas haar eerste vaste vriend Koen wie de vorstelijke entree is vergund.

‘Vooral hoogopgeleide vrouwen zijn hun hoofd niet meer uit te timmeren. Ze zijn opgegroeid met de maakbaarheid van het leven.’

► **Behalve een leerzame reis** langs de vele initiatieven die Smulders als verloskundige propageerde – thuis bevallen, in hurkzit of op een baarkruk – leveren *Bloed* en *Oogst* ook praktijk-anekdotes op die we anders nooit hadden kunnen vernemen.

In juli 1985 moet blonde Beatrijs naar een bevalling in de Lange Leidsedwardsstraat, waar een zwartgekuifde rockzanger de deur opent en zegt dat hij geen blonde stoot had verwacht maar een oud vrouwtje in een houtje-touwtjejas. Zij antwoordt: “Tegenwoordig zien we er zo uit als ik.” Hij: “Dat is waarlijk goed nieuws.”

Terwijl zijn vrouw ligt te bevallen, zet hij een naald in zijn arm en maakt met de spuitbus twee kleurrijke schilderijen voor de bevallige vroedvrouw. Smulders: “Heb je suikerziekte?” Hij: “Dit is om wakker en nuchter te blijven. Dit goedge heet speed. Samen met alcohol kunnen we gerust spreken van een gouden combinatie. Ik moet namelijk fit zijn straks, als de baby komt.”

Door complicaties moeten ze alsnog naar het ziekenhuis. Als Beatrijs daarna nog even met de zanger teruggaat naar hun huis, om haar tas op te halen, grijpt hij zijn kans en drukt haar tegen zich aan. Maar hij kent ook zijn plaats als ze opmerkt dat hij daarnet vader is geworden en dat wat hij nu doet niet de bedoeling is. Direct gaat hij over op galanterie, zij springt bij hem

achter op zijn gammele fiets, en die nacht is er in The Bulldog aan het Leidseplein nog een gezellige nazit met champagne en bloemen.

Nu was Herman Brood geen doorsnee vader, maar zo kan het dus óók.

In een hoofdstedelijke hamam doet Smulders weer andere ervaringen op. Ze komt daar in gesprek met Marokkaanse moslima's die, onder elkaar en ongesluierd, zeer open blijken te praten over hun seksbeleving, en over de bijna hoofse wijze waarop ze door hun mannen worden geëerd.

Om alles op te schrijven, ook over zichzelf, diende Smulders niets te verdoezelen. Dat levert pontificale zinnen op als “De vagina is mijn kantoor. Bijna dagelijks vertoef ik tussen de benen van een vrouw,” de openingszinnen van *Oogst*.

Smulders: “We hebben ook veel bevallingen gedaan bij Marokkaanse vrouwen uit het Rifgebergte, zeg maar zoiets als bij ons de Haagse Schilderswijk, waar vrouwen traditioneel werden onderdrukt. Maar in de hogere klassen, zo merkte ik in die hamam, hebben ze een heel andere positie. Tijdens het liefdesspel zijn zij de belangrijkste partij, en is het voor de man absoluut taboe om klaar te komen vóórdat zijn vrouw is klaargekomen. Dat was echt een ontdekking voor mij.

“In de jaren zeventig was alles even heel

geweldig. Ik kwam in 1970 in Amsterdam en écht: we gooiden onze bh's uit, en alles was mogelijk. Je denkt dan nog dat mannen en vrouwen gelijk zijn, en gaat er niet van uit dat mannen en vrouwen een andere seksualiteit hebben.”

Mannen en vrouwen verschillen van elkaar zoals een barkruk van een baarkruk: wel gelijkwaardig, maar niet gelijk?

“Na een jaar of vijf zag ik overal problemen bij vriendinnen: verdriet, vreemdgaan, abortussen en ontstekingen. Vrouwelijke seksualiteit, dacht ik, is helemaal niet gebouwd op die vrije seks. Zelf was ik er vrij goed doorheen gefietst, omdat ik me een mannelijke houding had aangenomen – had soms een paar vrienden tegelijk, maar wilde me niet binden en liet ze ook gemakkelijk weer in de steek –, maar de grote gemene deler was dat vrouwen bang waren om verlaten te worden en zich heel snel gingen aanpassen aan mannelijke seksualiteit. En heel treurig: dat is tot nu toe nog steeds het geval.”

Vrouwen passen zich aan, mannen veranderen niet, is dat uw conclusie?

“Mannen hadden helemaal geen noodzaak om te veranderen.”

Nee, liever niet.

“Precies.”

Het kan alleen maar erger worden.

“Als je een vrije man bent, is dat leven heerlijk. Ik denk dat mannen van nature polygaam zijn. Vrouwen zijn monogamer: als ik iemand aan de haak sla, denken zij, dan wil ik hem houden. Mannen moeten eerst echt in hun hart geraakt worden door een vrouw, dan ineens treedt bij hen wel die hechting op.”

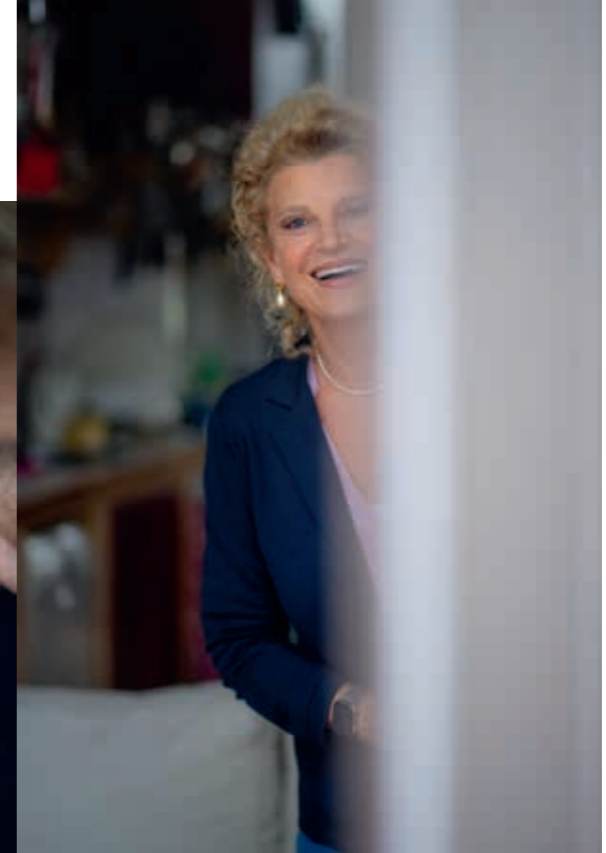
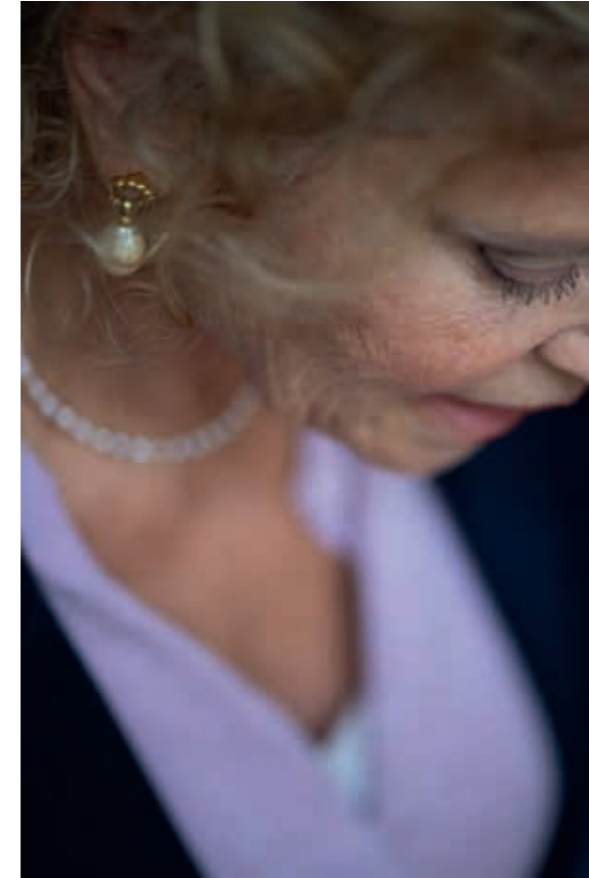
Er is wel iets voor nodig.

“Ja, maar dán wil hij haar houden en mag niemand daar nog tussen komen.

“Als jonge verloskundige heb ik alles mogen observeren zoals het was, niet zoals ik zou willen dat het was. En ik dacht: we zijn als vrouwen tweeduizend jaar of langer nog seksueel onderdrukt, we hebben allemaal een *postpatriarchale sekstress-stoornis*, we zijn allemaal onzeker en getraumatiseerd daardoor; nu zijn we vrij door de seksuele revolutie, en vervolgens zijn we ons wéér aan het aanpassen!”

Vrouwen zijn terug bij af?

“Nee, we moeten niet terug naar af, en evenmin terug naar preuts. Wat ik tegen jonge meisjes zeg die op kamers wonen: als je een jongen treft en je vindt hem leuk, ga dan pas na drie maanden met hem naar bed. De eerste date een kus, de tweede een beetje voelen, en pas in de derde maand met hem naar bed. Dan weet je tenminste dat hij

‘De porno-industrie is een onderdrukkende factor, die maakt dat jonge jongens naar vrouwen kijken als naar een ding.’

echt jou wil en dat zijn hart geraakt is.”

De onderbroek zo lang mogelijk aanhouden, is nu drie maanden geworden.

“Dat advies van mijn vader was helemaal niet zo gek. De huidige datingcultuur is erg seksueel gericht. Ik hoor van meisjes dat er nu jongens zijn die een maandagmeisje hebben, een dinsdagmeisje, een woensdagmeisje, en soms op een feestje zien ze de hele harem tegelijk. Veel jonge jongens hebben nog geen zin om zich te binden. Een meisje geeft, een jongen neemt.

“En de volgende dag belt hij niet eens terug. En achteraf vindt het meisje dat grensoverschrijdend, want ze heeft alles gegeven. Zo ontstaat er een prille machtsongelijkheid. Maar dat heeft hij niet door. Ik heb het aan mijn eigen twee zoons gezien, die nu eind twintig, begin dertig

zijn. Destijds zeiden ze: ‘Ja maar mama, die meisjes willen écht allemaal met mij naar bed. En ik geef ze die nacht ook echt liefde.’ Jawel, dacht ik, maar die meisjes zitten een dag later te sippen thuis. En daarom, omdat de mannen het niet doen, moeten vrouwen nu de grenzen stellen.”

Mooie boel. Ik dacht dat uw naam ‘zij die geluk brengt’ betekent. Tegenwoordig zijn vrouwen zo mondig dat ze ziekenhuizen tot razernij brengen met geboorteplannen van vijf kantjes, vol wensen en onrealistische bevalverzoeken, zo verzuchtte huisarts Danka Stuijver onlangs in de Volkskrant. U wordt bedankt.

“Die column heb ik gezien. Daar ga ik dan weer van zuchten. Dat vrouwen worden geblameerd omdat ze eisen stellen aan de

bevalling is een gotspe! De schuld hiervan is de marktwerking in de zorg. Die jaagt verloskundigen het ziekenhuis in, waar ook gynaecologen het veel te druk hebben. De beste zorg wordt geleverd door verloskundigen met een eigen praktijk die de bevalling afmaken, thuis of in het ziekenhuis.

“Niet de gynaecologen moeten eisen gaan stellen. Dat heeft deze Danka Stuijver vast thuis aan de keukentafel gehoord, want haar man is gynaecoloog in Amsterdam-Noord. Wie zwangere vrouwen blameert, heeft er niets van begrepen, en laat weer zien dat vrouwen soms totaal niet empathisch en solidair zijn.

“De behoefte om controle te willen hebben, bevallijstjes op te stellen, waar komt die vandaan? Vrouwen doen dat, is mijn analyse, omdat ze onzeker zijn en omdat de ►

FOTO ARCHIEF SMULDERS

Beatrice tijdens een bevalling in jaren 80

Beatrice Smulders
**Oogst – Een vrouwen-
 geschiedenis
 1986-1995**
 Nijgh & Van
 Ditmar
 €26,99

‘Mensen groeien door crises en leed. Zodra je geboren wordt, begint welbeschouwd de ellende.’

► zorg is gemedicaliseerd. Een collega-verloskundige bij het Geboortecentrum schreef me dat laatst nog: we zijn zo geconditioneerd dat we méér vertrouwen op apparaten die onze functies controleren dan op herkenning van de signalen van ons eigen lichaam. Vooral hoogopgeleide vrouwen zijn hun hoofd niet meer uit te timmeren. Ze zijn opgegroeid met de maakbaarheid van het leven. ‘Nee’ is voor hen geen optie. En daar zit dus angst onder. Een angstige kwezel-cultuur.”

Die dreigt het nu te worden?

“Die is er al. We zitten er middenin.”

Enig idee hoe lang deze malleigheid gaat duren?

“Het zal een golfbeweging zijn, is mijn hoop. Hierna komt weer een generatie van terug naar natuurlijke processen. Wat ik denk, is: recht je rug. Eis van je man dat hij geëmancipeerd is, dan is er niks aan de hand. Dan doe je het gewoon samen!

“Ik heb zelf heel lang moeten zoeken voordat ik die man had gevonden, zoals je in *Oogst* kunt lezen. Toen ik eind dertig was en Hem nog steeds niet was tegengekomen, heb ik een tijdje gedacht langs kunstmatige weg zwanger te moeten worden. Dan doe ik het wel alleen, dacht ik. En het was toen weer mijn vader die zei: ‘Ivf? Wat ongezellig. Laat mij jou dan uithuwelijken, op zijn Arabisch.’ Dat werd geen succes, maar zette me wel aan het denken. En

toen, in 1991, begon ik anders te kijken naar de filmregisseur die ik vanwege een documentaire had ontmoet. Het flitste ineens door mijn hoofd dat hij een leuke vader zou zijn. Dat bleek een schot in de roos.

“Door het boeiende verhaal over mijzelf heen laat ik de emancipatie telkens doorklinken. Want we zijn er nog lang niet, zolang we seksueel nog steeds worden onderdrukt. Zo vind ik de porno-industrie een onderdrukkende factor, die maakt dat jonge jongens naar vrouwen kijken als naar een ding.

“We zijn een hoogopgeleide diersoort, en al een eind gekomen. Maar je hoopt dat we nog de tijd krijgen te evolueren tot een iets beschaafder menstype. Dat zal in deel 3 aan de orde komen. Daar ben ik al mee begonnen, maar een titel heb ik nog niet.

“De hele technologie van AI of de wapenindustrie is allemaal door mannen bedacht. En als er een paar toxische types aan de knoppen zitten, vormt dat een serieuze bedreiging. Dan helpt het bepaald niet als vrouwen niet solidair zijn. Vrouwen blijken moeilijk politiek te motiveren te zijn.

“Ursula von der Leyen, de voorzitter van de Europese Commissie, die zeven kinderen heeft, is een uitzondering. Veel vrouwen kunnen een baan en kinderen niet goed combineren. Mijn oplossing zou zijn:

jongere collega's bij het Geboortecentrum. Achteraf gezien was het juist een cadeau. Ik kon loskomen van de identificatie met mijn persoontje. Het is een universeel principe; als jou een crisis overkomt, dan kun je daar beter uit komen. Daarom kan ik nu ook zo makkelijk naar mezelf kijken en over mezelf schrijven.”

En wij moeten aan de duobaan.

“Dan ben je onverslaanbaar. Kijk naar Barack Obama en zijn Michelle, of Willem-Alexander en Máxima. Dat zijn niet te kloppen koppels.

“Kijk, ik denk dat de evolutie zo in elkaar zit, dat mensen groeien door crises en leed. Zodra je geboren wordt, begint welbeschouwd de ellende. Je bent een baby die in de moeder zit; dat is nog het paradijs. Maar dan moet je eruit. Dat is de eerste tegenvaller, meteen die harde handdoeken op je gezicht. Kou, angst voor infecties, alles bespringt je vanaf dan al. Je ziet dat een baby wel wordt beschermd door een lieve

moeder, en als je een lieve vader hebt, ben je helemaal een bofkont. Maar het leven is hoe dan ook een *bumpy road*.

“Je kunt verkracht worden, misbruikt, je ouders kunnen doodgaan, je trouwt iemand en je wilt er weer van af. Het is één grote beproeving. Maar als je goed met leed kunt omgaan, dan inspireert dat je om je te ontwikkelen. Dat geldt voor de mens, en voor de evolutie.”

Beatrice Smulders, kunt u ons allen verlossen?

“Als je ziet hoe ver we gekomen zijn, de afgelopen vijfhonderd jaar, dan is dat indrukwekkend. Maar de industriële revolutie heeft de positie van mannen ook erg dominant gemaakt, en vrouwen teruggezet. Toch ben ik heel optimistisch. Dat wil zeggen: misschien moeten er eerst enorm veel mensen dood, flink veel aardbevingen, flink veel infecties. Een grote opruiming.

“En dan blijft er een klein clubje mensen over, dat weer op een nieuw niveau verder gaat. Met een duobaan.”

(advertentie)

Een nieuw concept in raamfolie: het Schutspatroom

Een schutspatroom is eigenlijk een **beschermheilige**. Maar als een specifiek voor de locatie ontworpen patroon in raamfolie een **Schutspatroom** wordt genoemd, krijgt het begrip een **nieuwe betekenis**:

Een patroon voor visuele beschutting als beschermer van privacy

Bekijk de portfolio en laat je verrassen

Room Divider

SCHUTSPATROON.NL
 exclusief design in raamfolie

Schutspatronen worden uitsluitend in opdracht voor de locatie ontworpen en altijd door vakmensen aangebracht.